

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/640/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6413213890
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 01. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6413213890.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a členov senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci navrhovateľky V. V., nar. XX. X. XXXX, bytom O. XXX, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., so sídlom Košice, Ľudová 4, adresa pre doručovanie : Košice, Nerudova 14, proti odporcovi POHOTOVOSŤ, s. r. o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní odporcu voči rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom, č. k. 18C/57/2013-64 zo dňa 22. 1. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

Odporca je **p o v i n n ý** nahradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 68,11 EUR k rukám právneho zástupcu navrhovateľky do troch dní.

o d ô v o d n e n i e :

Odvolaním napadnutým rozsudkom okresný súd zrušil rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská, a. s. Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava sp. zn. SR 06683/13 zo dňa 16. 9. 2013 (ďalej v texte aj „Rozhodcovský rozsudok“) a v konaní neúspešného odporcu zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania vo výške 587,15 EUR na účet právneho zástupcu navrhovateľky v lehote do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol, že navrhovateľka sa návrhom na začatie konania domáhala zrušenia Rozhodcovského rozsudku na tom skutkovom základe, že ako spotrebiteľka uzatvorila s odporcom zmluvu o úvere a spolu s ňou i rozhodcovskú zmluvu, na základe ktorej bol neskôr vydaný napádaný Rozhodcovský rozsudok. Predmetnú rozhodcovskú zmluvu však navrhovateľka považovala za neprijateľnú zmluvnú podmienku predstavujúcu jednoznačné zhoršenie postavenia svojej osoby ako spotrebiteľa. V konkrétnostiach uviedla, že nemala možnosť akýmkoľvek spôsobom participovať na koncipovaní rozhodcovskej zmluvy, preto nemala možnosť ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, miesto rozhodcovského konania, ktoré sa uskutočnilo v značnej vzdialenosti od miesta bydliska navrhovateľky a ani osobu rozhodcu, ktorý navyše odporcovi v rámci rozhodcovského konania automaticky priznal všetko, čo si tento uplatnil. Okresný súd mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že účastníci konania uzatvorili jednak zmluvu o úvere ako aj rozhodcovskú zmluvu, ktoré možno označiť za zmluvy formulárové, keď boli predtlačené odporcom a navrhovateľka nemohla ovplyvniť ich obsah. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť, ako aj s poukazom na to, že odporca v konaní nepreukázal, že by navrhovateľke poskytol peňažné prostriedky na výkon jej povolania, priznal navrhovateľke postavenie spotrebiteľky, pričom osobitne zdôraznil, že samotné uvedenie tej skutočnosti v spotrebiteľskej zmluve, že dlžníčke sú poskytnuté prostriedky na výkon povolania, ešte nestačí na to, aby navrhovateľke bolo odopreté postavenie spotrebiteľky. Preto sa okresný súd v prvom rade nestotožnil s námietkou miestnej nepríslušnosti okresného súdu vnesenej odporcom a založenej na skutočnosti, že navrhovateľka nemá postavenie spotrebiteľky a z tohto dôvodu je miestne príslušným na konanie a rozhodnutie veci okresný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania

(Okresný súd Bratislava IV). Následne okresný súd pristúpil k skúmaniu platnosti rozhodcovskej zmluvy, v zmysle ktorej všetky spory z uzavretej zmluvy o úvere mali byť riešené pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným zriaďovateľom Slovenská rozhodcovská, a. s. Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na takomto súde alebo pred príslušným súdom Slovenskej republiky. Okresný súd konštatoval, že samotná rozhodcovská zmluva je síce formulovaná ako alternatívna, teda umožňuje prejednanie sporu aj pred všeobecným súdom, avšak táto možnosť je len teoretická, nakoľko z praxe okresného súdu je zjavné, že vo väčšine prípadov sa ochrany svojich práv domáha odporca z titulu nesplnenia záväzkov dlžníkov z uzavretých zmlúv. Odporca ako strana, ktorá podáva návrh na začatie konania, je v značnej výhode, pretože si môže zvoliť, na ktorý súd návrh podá a ťaží tak z toho, že si vo formulárovej rozhodcovskej zmluve vopred určil jeden rozhodcovský súd, ktorý má jeho spor s dlžníčkou rozhodnúť, keď zároveň platí, že dlžníčka nemá možnosť uvedenú voľbu odporcu ovplyvniť. Samotný rozhodcovský súd, ktorý si zvolil odporca, pritom plne vyhovel jeho návrhu, a to bez toho, aby preskúmal opodstatnenosť uplatňovaných nárokov odporcu, a to aj s prihliadnutím na skutočnosť, že dlžníčkou zo zmluvy o úvere je spotrebiteľka. Takto formulovaná rozhodcovská zmluva podľa názoru okresného súdu zakladá hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľky a mala tiež za následok, že v rozhodcovskom konaní bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania. Na základe uvedených zistení okresný súd Rozhodcovský rozsudok s poukazom na § 40 ods. 1 písm. c/ a g/ zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZRK“) zrušil a v konaní neúspešného odporcu zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania v celkovej výške 587,15 EUR pozostávajúce z trov právneho zastúpenia (odmena za štyri úkony právnej pomoci, režijný paušál, cestovné náhrady a náhrada za stratu času právneho zástupcu navrhovateľky). Odvolanie proti rozsudku okresného súdu podal v zákonom stanovenej 15 dňovej lehote (§ 204 ods. 1, veta prvá O. s. p.) odporca, ktorý v prvom rade namietal, že sa mu postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Uviedol, že dňa 6. 12. 2013 zaslal na okresný súd vyjadrenie k návrhu na začatie konania, obsahom ktorého bola okrem iného aj námietka miestnej nepríslušnosti okresného súdu. Dňa 9. 1. 2014 bolo odporcovi doručené predvolanie na pojednávanie na 22. 1. 2014. Odporca ospravedlnil svoju neúčast' na uvedenom pojednávaní a zároveň žiadal toto pojednávanie odročiť. Napriek uvedenému a v rozpore s § 101 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O. s. p.“) však okresný súd vec v neprítomnosti odporcu prejednal a rozhodol. Odvolateľ sa ďalej nestotožnil s názorom okresného súdu ohľadom jeho miestnej príslušnosti. Zdôraznil, že s navrhovateľkou ako dlžníčkou uzatvoril zmluvu o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, na základe ktorej bol navrhovateľke poskytnutý úver na účely povolania. Vzhľadom na uvedené navrhovateľka nie je spotrebiteľom podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, nakoľko ten za spotrebiteľa pokladá fyzickú osobu, ktorej je alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. V tejto súvislosti odporca poukázal na rozhodnutie Slovenskej obchodnej inšpekcie sp. zn. P/0355/01/2012 vydané v konaní proti odporcovi, ktorým bolo toto konanie zastavené z dôvodu, že „nebol preukázaný spotrebiteľský charakter zmluvy, ktorej všeobecné podmienky boli predmetom kontroly“. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia odporca zdôraznil jeho časť o tom, že „dlžníčka v posudzovanej zmluve nemá právne postavenie spotrebiteľa, pretože nenapĺňa definíciu spotrebiteľa v zmysle § 2 písm. a) Zákona o spotrebiteľských úveroch, nakoľko jej bol úver poskytnutý na výkon povolania a dojednaná zmluva uzavretá podľa ust. § 497 a nasl. Obchodného zákonníka sa spravuje ako absolútny obchod jeho právnym režimom“. Vo vzťahu k rozhodcovskej zmluve odvolateľ uviedol, že táto bola koncipovaná na samostatnom liste papiera, oddelene od zmluvy o úvere. Uzavretie zmluvy o úvere tak nebolo podmienené uzavretím rozhodcovskej zmluvy, preto rozhodcovskú zmluvu možno považovať za individuálne dojednanú. Navyše argument okresného súdu, že vo väčšine prípadov sa ochrany svojich práv domáha veriteľ z titulu nesplnenia záväzkov dlžníkov a je vo výhode, nakoľko si môže zvoliť na ktorý súd podá návrh na začatie konania, podľa názoru odporcu neobstojí. Ak by si totiž dlžník riadne plnil svoje zmluvné záväzky, veriteľ by sa nikdy na rozhodcovský súd neobrátil, a je teda otáznosť, či priznať právnu ochranu subjektu, ktorý právo porušuje. Navyše, je úplne logické, že pokiaľ dôjde k porušeniu zmluvy zo strany dlžníka, bude to práve veriteľ, ktorý bude nútený obrátiť sa so žiadosťou o ochranu svojich práv na príslušný orgán. Následky tohto procesného kroku pritom upravuje procesné právo, a nie rozhodcovská zmluva. V závere svojho odvolania odporca osobitne zdôraznil, že nie je správny poukaz okresného súdu, že vzdialenosť sídla rozhodcovského súdu od miesta bydliska spotrebiteľa reálne sťažuje uplatnenie jeho práv. Podľa čl. XII. ods. 1 Rokovacieho poriadku Stáleho rozhodcovského súdu je totiž rozhodcovské konanie písomné, pokiaľ sa účastníci konania v rozhodcovskej zmluve výslovne nedohodli inak. V predmetnej veci sa účastníci konania nedohodli na ústnej forme rozhodcovského konania, preto spotrebiteľ nemusel nikam cestovať a bol oprávnený zúčastniť sa rozhodcovského konania písomnou formou. Preto náklady

spotrebiteľa s rozhodcovským konaním by prakticky predstavovali len poštovné. Na základe uvedeného, z dôvodu, že odvolateľ považoval rozhodcovskú zmluvu za individuálne dojednanú, navrhol odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporcu zdôraznila, že rozhodcovskou zmluvou došlo bez ohľadu na spôsob formulácie k zhoršeniu postavenia spotrebiteľa, a to už len tým, že absenciou tohto dojednaní by bol veriteľ oprávnený uplatniť svoj nárok len na všeobecnom súde miestne príslušnom podľa bydliska spotrebiteľa. Navyše konanie by sa uskutočnilo podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, t. j. zákona prijatého Národnou radou SR v zmysle medzinárodných zmlúv a záväzkov SR a nie podľa vnútorného štatútu rozhodcovského súdu, ďalej s možnosťou napadnúť súdne rozhodnutie opravným prostriedkom a nie len žalobou o zrušenie rozhodcovského rozsudku z taxatívne ustanovených dôvodov, a pred sudcom určeným náhodným výberom, nie pred rozhodcom vybratým veriteľom. Predmetná rozhodcovská zmluva tak spôsobila značné zhoršenie práv a povinností zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, čo bolo osobitne zvýraznené tým, že odporcom vybratý rozhodca vydal Rozhodcovský rozsudok bez zreteľa na ust. § 31 ods. 3 a 33 ods. 2 ZRK, ktoré ukladajú rozhodcovskému súdu aplikovať ustanovenia na ochranu spotrebiteľa a tomuto zakazujú prisúdiť plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorá je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa. Na základe uvedeného navrhla odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť. Zároveň si uplatnila právo na náhradu trov odvolacieho konania v celkovej sume 68,11 EUR.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), preskúmal vec a odvolanie prejednal v rozsahu danom ustanovením § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 1, 2 O. s. p. a odvolaním napadnutý rozsudok okresného podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Z predloženého spisu okresného súdu vyplýva, že navrhovateľka sa návrhom na začatie konania domáhala zrušenia Rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. j/ a c/ ZRK. Konkrétne poukazovala na to, že rozhodcovská zmluva zakladajúca právomoc rozhodcovského súdu spor medzi účastníkmi konania prejednať a rozhodnúť, nebola individuálne dojednaná a je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Ďalej zdôraznila, že výsledok rozhodcovského konania v podobe rozsudku rozhodcovského súdu absolútne nerešpektuje znenie ust. § 31 ods. 3 a 33 ods. 2 ZRK, ktoré ukladajú rozhodcovskému súdu aplikovať ustanovenia na ochranu spotrebiteľa a tomuto zakazujú prisúdiť plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorá je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa. Okresný súd návrh navrhovateľky považoval za plne dôvodný, keď v prvom rade vychádzal zo záveru, že zmluvný vzťah založený medzi účastníkmi konania zmluvou o úvere je vzťahom spotrebiteľským, na čom nemôže nič zmeniť ani skutočnosť, že v predmetnej zmluve bol ako účel poskytnutia úveru označený výkon povolania dľžníčky. Ďalej okresný súd (rovnako ako navrhovateľka) nepovažoval rozhodcovskú zmluvu uzatvorenú medzi navrhovateľkou a odporcom za individuálne dojednanú, keď táto bola predpripravená odporcom a predložená navrhovateľke len na podpis, a zároveň uvedenú vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku z dôvodu, že navrhovateľka nemala možnosť ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, ktorý jej spor s veriteľom v rozhodcovskom konaní rozhodne (keď tento bol súčasťou predtlačenej formulára rozhodcovskej zmluvy vypracovanej odporcom), po zahájení rozhodcovského konania už nemala možnosť obrátiť sa na všeobecný súd a ani rozsudok rozhodcovského súdu napadnúť riadnym opravným prostriedkom. Na základe uvedeného okresný súd Rozhodcovský rozsudok zrušil a v konaní neúspešného odporcu zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania.

Odvolací súd vychádzajúc z rozsahu a dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), aplikujúc ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p., sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatuje správnosť dôvodov a právnych úvah, na podklade ktorých prvostupňový súd rozhodol. Na zdôraznenie jeho správnosti navyše dodáva:

Definíciu spotrebiteľskej zmluvy, dodávateľa a spotrebiteľa podáva § 52 ods. 1, 3, 4 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej aj „OZ“) tak, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 1 ods. 1, 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“), tento zákon upravuje práva a povinnosti súvisiace

s poskytovaním spotrebiteľského úveru na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere, podmienky poskytovania spotrebiteľského úveru, náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, spôsob výpočtu celkových nákladov spotrebiteľa spojených s poskytovaním spotrebiteľského úveru a ďalšie opatrenia na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci, poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

Podľa § 1 ods. 8 zákona č. 129/2010 Z. z., ustanoveniami tohto zákona nie sú dotknuté ustanovenia Občianskeho zákonníka, ani osobitných predpisov.

Podľa § 2 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania.

Z vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, ako aj zákona č. 129/2010 Z. z. v znení účinnom ku dňu uzavretia spornej zmluvy o úvere, jednoznačne vyplýva definičný rozdiel medzi spotrebiteľským úverom a spotrebiteľskou zmluvou, keď spotrebiteľská zmluva je pojmom širším. Z uvedeného potom plynie, že každá zmluva o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z. je súčasne spotrebiteľskou zmluvou, naopak však tento záver neplatí, t. j. aj keď zmluva o úvere nesplní náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z. z., môže byť spotrebiteľskou zmluvou podľa Občianskeho zákonníka. Tento záver vyplýva aj z ustanovenia § 1 ods. 8 zákona č. 129/2010 Z. z., v zmysle ktorého ustanoveniami zákona o spotrebiteľských úveroch nie sú dotknuté ustanovenia Občianskeho zákonníka ani osobitných predpisov. Ustanovenie § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka pre účely vymedzenia pojmu spotrebiteľ nezakotvuje podmienku uzavretia spotrebiteľskej zmluvy na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, zakotvuje len jedinú podmienku, a to, aby fyzická osoba pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (spotrebiteľskou zmluvou je v zmysle § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom). Občiansky zákonník (ako lex generalis) teda definuje pojem „spotrebiteľ“ podstatne širšie oproti legálnej definícii tohto subjektu v lex specialis - konkrétne v ustanovení § 2 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z. z., podľa ktorého je spotrebiteľom len taká fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel, ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Zo zmluvy o úvere uzatvorenej medzi účastníkmi konania dňa 24. 4. 2011 a ani z obsahu zvyšnej časti súdneho spisu nevyplýva, že by navrhovateľka predmetnú zmluvu o úvere uzavierala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, keď dlžníčka je v predmetnej zmluve identifikovaná osobnými údajmi typickými pre fyzickú osobu nepodnikateľa, t. j. menom a priezviskom, adresou bydliska, rodným číslom a číslom občianskeho preukazu a ani z ostatných listinných dôkazov nevyplýval opačný záver. Preto odvolací súd v zhode s názorom súdu okresného konštatuje, že len samotné vyhlásenie, že dlžníčka poskytnuté finančné prostriedky použije na výkon povolania, a to bez ohľadu na jeho pravdivosť, nemôže spôsobiť, že sporná zmluva sa nebude považovať za spotrebiteľskú zmluvu podľa Občianskeho zákonníka. Odvolací súd preto v zhode s okresným súdom dospel k záveru, že v prejednávanej veci uzatvorením zmluvy o úvere vznikol právny vzťah medzi dodávateľom a spotrebiteľom založený spotrebiteľskou zmluvou, t. j. vzťah spotrebiteľský.

Z vyššie uvedeného záveru o postavení navrhovateľky ako spotrebiteľky bolo potrebné vychádzať aj pri posudzovaní námietky miestnej príslušnosti okresného súdu vznesenej odporcom v rámci vyjadrenia k návrhu na začatie konania.

Podľa § 11 ods. 1 O. s. p. konanie sa uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný. Príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré sú dané v čase začatia konania a trvá až do jeho skončenia. Na konanie o zrušení rozhodcovského rozsudku je príslušný súd, v ktorého obvode sa nachádza miesto rozhodcovského konania; ak je navrhovateľom spotrebiteľ, je na konanie príslušný súd, v obvode ktorého má bydlisko (§ 88 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom ku dňu začatia konania).

V prejednávanom prípade je predmetom konania zrušenie rozhodcovského rozsudku, a ako už bolo konštatované, navrhovateľkou v tomto konaní je spotrebiteľka. Preto je na prejednanie a rozhodnutie predmetnej veci daná právomoc okresného súdu bydliska navrhovateľky, t. j. Okresného súdu Žiar nad Hronom. Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že okresný súd sa správne vysporiadal s námietkou miestnej nepríslušnosti vznesenej odporcom, dospel k záveru, že je miestne príslušný vec prejednať a vo veci rozhodol. Skutočnosť, že okresný súd svoju miestnu príslušnosť nesprávne

odvodzoval od znenia § 87 písm. f/ O. s. p., pritom nie je rozhodná, teda nemení nič na správnosti záveru okresného súdu o miestnej príslušnosti okresného súdu Žiar nad Hronom na prejednanie uvedenej veci. Rozhodcovskú zmluvu koncipovanú v takom znení, ako bola založená do súdneho spisu, správne okresný súd právne posúdil ako neprijateľnú, a s poukazom na ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka tým absolútne neplatnú, nakoľko spôsobuje značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Podstatnou skutočnosťou z hľadiska vyslovenia absolútnej neplatnosti rozhodcovskej zmluvy je skutočnosť, že so spotrebiteľom nebola individuálne dojednaná. Skutočnosť, že dohoda zmluvných strán o právomoci rozhodcovského súdu netvorila súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ale bola uzavretá vo forme samostatnej rozhodcovskej zmluvy v ten istý deň ako zmluva o úvere, ešte neodôvodňuje záver, že táto dohoda bola individuálne dohodnutá a svedčí o vôli dlžníčky (spotrebiteľky) pristúpiť na túto osobitnú zmluvnú podmienku. Povahu formulárovej zmluvy totiž majú nielen všeobecné obchodné podmienky, ale aj predformulované znenia rôznych variant zmlúv, resp. zmluvných ustanovení. Tomuto typu zmluvy nasvedčuje aj vyhotovenie rozhodcovskej zmluvy v danej veci, ktoré má povahu formulára obdobného tomu, ktorého prostredníctvom zmluvné strany uzavreli samotnú zmluvu o úvere, keď je tvorené predtlačnými údajmi identifikujúcimi veriteľa, prázdnyimi kolónkami pre vpísanie osobných údajov dlžníka a potom už len predtlačnými dojednaniami špecifikujúcimi rozhodcovský súd a podriaďujúcimi prejednanie všetkých sporov zo zmluvy o úvere jeho právomoci. Dojednanie zmluvných strán o právomoci rozhodcovského súdu by malo charakter individuálnej zmluvnej podmienky vtedy, ak by odporca predložil navrhovateľke návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy v takej podobe, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že navrhovateľka mala možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní bez toho, aby svojim rozhodnutím ovplyvnila uzatvorenie samotnej zmluvy o úvere, a že dlžníčke boli poskytnuté jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť akceptovaná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. V danom prípade z návrhu rozhodcovskej zmluvy nevyplýva, že spotrebiteľka mala reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej rozhodcovskej zmluvy ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť. Rozhodcovská doložka navyše nebola, napriek jej formulácii, skutočne alternatívnou. Veriteľ podaním návrhu na začatie konania na rozhodcovský súd uskutočnil výber predpokladaný v čl. II rozhodcovskej zmluvy. Po tomto výbere už navrhovateľka nemala faktickú možnosť podať návrh na začatie konania pred všeobecným súdom, musela sa podrobiť rozhodcovskému konaniu, čím došlo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva každého na spravodlivý súdny proces pred nezávislým a nestranným súdom. Spornosť vo vyváženosti vzájomného zmluvného vzťahu, pokiaľ ide o rozhodcovskú zmluvu, navyše vyvoláva i skutočnosť, že priamo v predtlačenej časti rozhodcovskej zmluvy je vopred určený konkrétny jediný rozhodcovský súd, ktorý je oprávnený v rozhodcovskom konaní spory vyplývajúce z danej zmluvy rozhodnúť. Takouto formuláciou rozhodcovskej zmluvy bolo dlžníčke - navrhovateľke absolútne odňaté právo slobodnej voľby uplatnenia či bránenia svojho práva nielen medzi všeobecným súdom a rozhodcovským konaním, no aj právo slobodného výberu konkrétneho rozhodcu či rozhodcovského súdu, ktorý by spor z danej spotrebiteľskej zmluvy podľa voľby spotrebiteľa rozhodol. Takéto zmluvné dojednanie reálne vytvára značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa, keď nemožno navyše opomínať, že ak je rozhodcovská zmluva súčasťou viacerých formulárov predložených spotrebiteľovi na podpis, navyše uzatvorená nie v čase „zvýšenej bdelosti“ spotrebiteľa, ale na začiatku zmluvného vzťahu, vzniká nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ nepoukáže na jej nekalosť, či už v dôsledku svojej nevedomosti, či nečinnosti. Pri ochrane spotrebiteľa preto v súvislosti s rozhodcovskou zmluvou je nevyhnutné, aby spotrebiteľ mal možnosť požiadať všeobecný súd o ochranu, okrem, ak si rozhodcovský súd osobitne nevyjednal (výslovne si ho želal).

Odvolačný súd, reagujúc na dôvody odvolania, rovnako skúmal, či postupom okresného súdu nebola odporcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Odňatie možnosti konať pred súdom predstavuje stav, kedy účastník konania nemohol uplatniť pred súdom svoje procesné práva, pretože súd mu to znemožnil takým postupom, ktorý odporuje zákonu napríklad tým, že nepribral účastníka do konania, nepredvolal riadne a včas účastníka na pojednávanie, alebo tým, že vec prejednal v neprítomnosti účastníka, pričom na to neboli splnené zákonné podmienky, atď.. Odňatím možnosti konať pred súdom však nie je len faktický postup súdu v konaní, ale i rozhodnutie súdu, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva, napríklad preto, že odvolací súd nesprávne odmietol odvolanie ako oneskorene podané, súd svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, prípadne vôbec neodôvodnil, a podobne. Odporca vo svojom odvolaní okresnému súdu vytýkal, že napriek skutočnosti, že svoju neúčasť na pojednávaní ospravedlnil podanou námietkou miestnej nepríslušnosti konajúceho súdu, okresný súd pojednávanie

neodročil, vec prejednal v neprítomnosti odporcu a vydal meritórne rozhodnutie. K uvedenému je v prvom rade potrebné uviesť, že aj keď je náš civilný proces takmer dôsledne ovládaný zásadou ústnosti, ktorá sa prejavuje povinnosťou súdu vo veci (okrem prípadov, ak inak celkom výnimočne ustanovuje zákon, napr. v § 115a O. s. p.) nariadiť pojednávanie, uvedená zásada ešte neznamená, že nariadené pojednávanie je možné uskutočniť len za predpokladu, ak sú na ňom prítomní všetci účastníci konania. Zo znenia ust. § 100 ods. 1 i § 101 ods. 2 O. s. p., ktoré sú vyjadrením princípu arbitrárneho poriadku a do istej miery i princípu oficiality, totiž vyplýva povinnosť súdu viesť konanie tak, aby vydal meritórne rozhodnutie i bez súčinnosti účastníkov. Súd je tak povinný pokračovať v konaní, aj keď sú účastníci nečinní, a to aj v prípade, ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie a nepožiadala z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. V takomto prípade umožňuje citované zákonné ustanovenie súdu vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka, s tým, že súd je povinný prihliadnuť na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. Povedané inak, ak riadne predvolaný účastník, ktorý sa z nejakých dôvodov nariadeného pojednávania nemôže zúčastniť, chce zabrániť, aby súd vec prejednal v jeho neprítomnosti, je povinný postupom podľa § 119 O. s. p. požiadať súd, aby z dôležitého dôvodu nariadené pojednávanie odročil. Posúdenie toho, čo je dôležitým dôvodom, ktorý postihol účastníka, a pre ktorý je potrebné nariadené pojednávanie odročiť, je vecou súdu.

Ako už bolo uvedené vyššie, odporca v podanom odvolaní tvrdil, že z dôležitého dôvodu (ktorým má byť vznesená námietka miestnej nepríslušnosti okresného súdu) požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 22. 1. 2014, na ktorom pojednávaní okresný súd aj meritórne rozhodol. Odvolací súd však preskúmaním súdneho spisu zistil, že v tomto sa žiadosť odporcu o odročenie pojednávania nenachádza, t. j. odporca nepreukázal, že by z dôležitých dôvodov o odročenie pojednávania požiadal, a to napriek tomu, že mu bolo predvolanie na pojednávanie doručené dňa 9. 1. 2014. Ak však účastník konania nepožiadala o odročenie z pojednávania z dôležitého dôvodu a ani sa pojednávania bez ospravedlnenia nezúčastnil, hoci o pojednávaní bol riadne a s časovým predstihom upovedomený, nemožno konštatovať, že by účastníkovi konania bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom (R 79/1995). Nad rámec uvedeného dáva odvolací súd odporcovi do pozornosti, že samotná skutočnosť, že účastník konania má za to, že nie sú splnené podmienky konania (napríklad, že nie je daná vecná alebo miestna príslušnosť súdu prvého stupňa k prejednávaniu a rozhodnutiu veci), nie je dôležitým (ospravedliteľným) dôvodom jeho neúčasti na pojednávaní, na ktoré bol riadne predvolaný. Bez zreteľa na to, či je takáto námietka účastníka opodstatnená, nejde o okolnosť, ktorá účastníkovi bráni nariadeného pojednávania sa zúčastniť (k uvedenému pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 31. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo/1940/2011).

Na základe uvedeného, nakoľko okresný súd dospel k správne záveru, že právomoc rozhodcovského súdu na vydanie Rozhodcovského rozsudku bola založená na absolútne neplatnom zmluvnom dojednaní, rozhodol vecne správne, keď návrhu navrhovateľky vyhovel, Rozhodcovský rozsudok zrušil a v konaní neúspešného odporcu zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania. Preto odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu s poukazom na § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.

Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p.. Navrhovateľka bola v odvolacom konaní úspešná a preto jej podľa vyššie citovaných ustanovení vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Navrhovateľka si právo na náhradu trov odvolacieho konania uplatnila riadne a včas v písomnom vyjadrení k odvolaniu odporcu. Na základe uvedeného odvolací súd zaviazal odporcu, ktorý bol v odvolacom konaní neúspešný, k povinnosti uhradiť navrhovateľke trovy odvolacieho konania v celkovej sume 68,11 EUR. Uvedené trovy konania predstavujú trovy jej právneho zastúpenia a pozostávajú z tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, a to za podanie písomného vyjadrenia k odvolaniu odporcu v sume 60,07 EUR (základná sadzba tarifnej odmeny určená z hodnoty sporu podľa § 11 ods. 1, s použitím § 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, v znení zmien a doplnkov, ďalej aj „Vyhláška“) a z režínej paušálnej náhrady výdavkov za uvedený úkon právnej služby v sume 8,04 EUR (§ 16 ods. 3 Vyhlášky).

Podľa § 149 ods. 1 O. s. p. je odporca povinný zaplatiť uvedené trovy odvolacieho konania k rukám právneho zástupcu navrhovateľky.

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3: 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.